

BIOLOGIYA FANLARINI O'QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.

H.Bozorova

Buxdpi 1-kurs magistranti

D.Savriyeva

Buxdpi 1-kurs magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada biologiya fanlarini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanishning ahamiyati va samaradorligi haqida malumotlar berilgan. Shuningdek, dars jarayonida interaktiv metodlardan foydalanishning afzalliklari va kamchiliklari keltirib o'tilgan. Shu bilan birga interaktiv metodlardan foydalanishni takomillashtirish usullari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Biologiya, metodika, interaktiv, interfaol, keys-study, munozara(debat), venn diagrammasi.

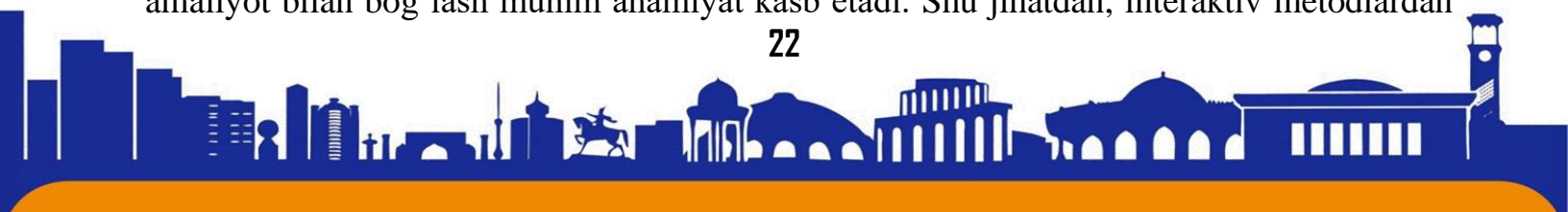
Abstract. Information is provided about the importance and work of interactive methods in teaching biology in Ushba. The benefits and harms of interactive methods arise during the lesson. At the same time, methods for ensuring delivery using interactive methods are highlighted.

Keywords: Biology, methodology, interactive, case study, debate, Venn diagram.

Аннотация. В статье представлена информация о важности и эффективности интерактивных методов в преподавании биологии. В ходе урока выявляются преимущества и недостатки интерактивных методов. Одновременно освещаются методы обеспечения эффективного использования интерактивных методов в процессе обучения.

Ключевые слова: Биология, методология, интерактивный, тематическое исследование, дискуссия, диаграмма Венна.

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, fanlarni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, biologiya fanlarini o'qitishda o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ularning bilimga bo'lgan qiziqishini oshirish hamda nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash muhim ahamiyat kasb etadi. Shu jihatdan, interaktiv metodlardan

foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Biologiya fanlari murakkab biologik jarayonlar, tirik organizmlarning tuzilishi va faoliyatini o'rganishni o'z ichiga olgani sababli, an'anaviy o'qitish usullari har doim ham kutilgan natijani bermaydi. Interaktiv metodlar esa o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etib, ularning tahliliy va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunday metodlar orqali o'quvchilar bilimni tayyor holatda emas, balki muhokama, tajriba, bahs-munozara va hamkorlik asosida egallaydilar. Shu munosabat bilan, biologiya fanlarini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanishni takomillashtirish, ularni dars jarayoniga samarali tatbiq etish yo'llarini aniqlash dolzarb pedagogik muammo hisoblanadi. Mazkur maqolada biologiya fanlarini o'qitishda interaktiv metodlarning ahamiyati, ularni qo'llash imkoniyatlari hamda ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni yoritib beriladi.

Zamonaviy ta'lim tizimida biologiya fanlarini o'qitish jarayoni o'quvchilarda nafaqat nazariy bilimlarni shakllantirish, balki ularning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, muammoli vaziyatlarga yechim topish hamda tabiat hodisalariga ilmiy yondashuvini rivojlantirishni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, an'anaviy o'qitish usullari bilan bir qatorda interaktiv metodlardan foydalanish biologiya ta'limining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Interaktiv metodlar o'quv jarayonida o'qituvchi va o'quvchi, shuningdek, o'quvchilarning o'zaro faol hamkorligini ta'minlaydi. Bu metodlar orqali o'quvchilar bilimlarni tayyor holda emas, balki muloqot, munozara, tajriba va amaliy faoliyat jarayonida egallaydi. Ayniqsa, biologiya fanida kuzatish, tajriba o'tkazish, modellashtirish, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish kabi faoliyat turlari interaktiv metodlar orqali samarali tashkil etilishi mumkin. Bugungi kunda ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning fanlarga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish va ularni hayotiy ko'nikmalar bilan qurollantirish davlat ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Biologiya fanlarini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning bilimlarni chuqur va mustahkam o'zlashtirishiga, biologik tushunchalarni ongli ravishda anglashiga hamda ekologik va sog'lom turmush tarziga oid kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli biologiya fanlarini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanishning ahamiyati va samaradorligini ilmiy jihatdan o'rganish, ularni dars jarayoniga joriy etish yo'llarini takomillashtirish bugungi kunning dolzarb pedagogik muammolaridan biri hisoblanadi.

Interaktiv metodlar ta'lim jarayonida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, bilimlarni ongli va mustahkam o'zlashtirishga xizmat qiladi. Ushbu metodlar o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muloqot qilish, muammoni tahlil etish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Dars jarayonida interaktiv yondashuvdan foydalanish o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini yaratadi. Shuningdek, o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirishda interaktiv metodlar samarali vosita hisoblanadi. Biroq interaktiv metodlardan foydalanish ayrim kamchiliklarga ham ega. Ular dars uchun ko'proq vaqt va puxta rejalashtirishni talab etadi. O'qituvchining metodik tayyorgarligi yetarli bo'lmagan holatlarda dars samaradorligi pasayishi mumkin. Bundan tashqari, sinfdagi o'quvchilar sonining ko'pligi, texnik vositalarning yetishmasligi hamda baholash jarayonining murakkablashuvi interaktiv metodlarni qo'llashda muayyan qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi.

Interaktiv metodlar o'quv jarayonida o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish, mustaqil fikrlash va hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik usullar majmuasidir. Ushbu metodlar ta'limning shaxsiga yo'naltirilgan va kompetensiyaviy yondashuvini ta'minlaydi.

Munozaraga asoslangan metodlar (bahs-munozara, "Aqliy hujum", "Debat") o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini, o'z fikrini asoslab berish va ilmiy muloqot olib borish malakalarini shakllantiradi.

Hamkorlikda o'qitish metodlari (kichik guruhlarda ishlash, "Jigsaw", "Zinama-zina") o'quvchilar o'rtasida o'zaro mas'uliyat, muloqot madaniyati va jamoaviy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Muammoli ta'lim metodlari (muammoli savollar, keys-stadi, vaziyatli topshiriqlar) biologik tushunchalarni chuqur o'zlashtirishga, bilimlarni amaliy vaziyatlarda qo'llashga imkon yaratadi.

O'yin texnologiyalariga asoslangan metodlar (didaktik o'yinlar, rolli o'yinlar, simulyatsiyalar) o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va murakkab biologik jarayonlarni tushunishni osonlashtiradi.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073 Volume-4, Issue-01

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan metodlar (multimedia taqdimotlari, virtual laboratoriyalar, interaktiv testlar) ta'limning ko'rgazmaliligi va samaradorligini oshiradi hamda raqamli kompetensiyalarni shakllantiradi.

Shunday qilib, interaktiv metodlarning turli shakllaridan oqilona foydalanish biologiya fanlarini o'qitishda bilimlarning puxtaligini ta'minlab, o'quvchilarning bilish faolligi va ijodiy salohiyatini rivojlantiradi.

Interaktiv metodlardan samarali foydalanishni takomillashtirish, avvalo, dars jarayonini aniq maqsad va kutilayotgan natijalarga muvofiq rejalashtirishni talab etadi. Har bir metod biologiya fanining mazmuni, mavzu murakkabligi va o'quvchilarning yosh hamda individual xususiyatlariga mos holda tanlanishi lozim.

O'qituvchining metodik va pedagogik kompetensiyasini oshirish interaktiv metodlar samaradorligini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Shu bois, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion metodlar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish bo'yicha doimiy kasbiy rivojlanish zarur. Interaktiv metodlarni biologiya fanining amaliy jihatlari bilan uyg'unlashtirish, xususan, tajribalar, kuzatishlar, modellashtirish va muammoli vaziyatlar asosida tashkil etish o'quvchilarning bilish faolligini oshiradi. Dars jarayonida guruhli va individual ishlash shakllarini uyg'un qo'llash ham metodlarning samaradorligini kuchaytiradi.

Baholash jarayonini takomillashtirish ham interaktiv metodlarning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Formativ baholash, o'zaro baholash va refleksiya elementlaridan foydalanish o'quvchilarning o'z bilim va ko'nikmalarini tahlil qilishiga imkon yaratadi.

Shuningdek, ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalarni joriy etish, virtual laboratoriyalar, interaktiv testlar va multimediya resurslaridan foydalanish interaktiv metodlarning ta'sirchanligini yanada oshiradi.

Biologiya fanlarini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim pedagogik omil hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interaktiv metodlar o'quvchilarning bilish faolligini kuchaytiradi, mustaqil va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi hamda bilimlarni ongli va barqaror o'zlashtirishga xizmat

qiladi. Munozara, hamkorlikda o‘qitish, muammoli ta’lim, o‘yin texnologiyalari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan metodlar biologiya fanining nazariy va amaliy jihatlarini uzviy bog‘lash imkonini yaratadi. Shu bilan birga, interaktiv metodlardan samarali foydalanish o‘qituvchining metodik tayyorgarligi, darsni puxta rejalashtirish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni oqilona qo‘llashni talab etadi. Interaktiv metodlarni takomillashtirish orqali biologiya darslarida o‘quvchilarning fanlarga bo‘lgan qiziqishi oshadi, kompetensiyaviy yondashuv samarali amalga oshiriladi hamda ta’lim sifati yangi bosqichga ko‘tariladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOT

Yo‘ldoshev J.G., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiyalar va ularni ta’lim jarayonida qo‘llash. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.

Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2018.

Klarin M.V. Interaktivnoe obuchenie v obrazovanii. – Moskva: Pedagogika, 2017.

Sayidahmedov N.S. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.